



Sammen om Sønderho



HUSEJER I SØNDERHO

Sønderho er kåret som Danmarks smukkeste landsby. En sådan hæder kommer ikke af sig selv. Den hviler først og fremmest på generationers ydmyge men smukke byggeskik og traditioner og kærligheden til deres by. Men også nutidige husejeres pietet og vilje til at bevare og vedligeholde de gamle huse og deres miljø har været og er afgørende.

Resultatet er en by, der med sine huse, haver, hegn, stier og grønninger er ganske enestående, og som året igennem tiltrækker tusinder af gæster.

Det gamle Sønderho udgør et enestående bymiljø, som lokalplanen er med til at sikre.



Men Sønderho er meget mere end en skattet turistattraktion – den er en levende by, hvor faste beboere og sommergæster har formået at fastholde et rigt kulturliv, hvor det også er rart at leve og bo i velfungerende omgivelser – hele året.

Det er ikke en selvfølge. Sønderhos unikke bymiljø skal plejes og passes – ikke mindst i en tid, hvor hastige teknologiske ændringer ikke nødvendigvis går hånd i hånd med den oprindelige og bevaringsværdige bygningskultur. Derfor er det afgørende, at husejere og myndigheder i fællesskab og til

stadighed værner om og passer på byen. Det kræver viden om gamle byggeskikke og viden om, hvorledes du vedligeholder dit hus med respekt for nedarvede traditioner og godt håndværk i kombination med moderne anerkendte materialer.

Med denne folder vil Fonden Gamle Sønderho gerne give husejere og andre interesserede en hjælpende hånd. Dels så du ikke kommer i konflikt med gældende love og regler, dels for at du kan finde viden om og støtte til bygningsændringer og bevaring af dit hus.

Udhuse skal følge en række forskrifter, så de ikke kommer til at dominere hovedhuset. Her er et eksempel på en diskret og harmonisk indpasning.



Historien

Sønderho er et produkt af en kulturhistorisk og erhvervsmæssig udvikling – en udvikling mere spændende end de fleste andre danske byer kan byde på. Som husejer kan det være både udfordrende og interessant, at kunne se sit hus i denne sammenhæng.

Det kan du bl.a. læse meget mere om i "Sønderho. En skipperby i Vadehavet" af Niels Frederiksen, som kan købes i Lorensens Butik. I registranten "Gamle Huse i Sønderho" er alle fredede og bevaringsværdige huse beskrevet, og bogen



rummer desuden en beskrivelse af de bygningselementer og de byggeskikke, der tilsammen er den bygningskultur, vi skal passe på.

Bevarende lokalplan

Sønderho rummer imponerende mange fredede huse. De er fredede, fordi de er de bedste eller mest originale eksempler på den stedlige byggeskik. Men endnu flere huse er opført efter samme byggetradition og -historie. Det er alle disse fredede og bevaringsværdige huse i det tætte og nære bymiljø, der er "det gamle Sønderho".

Allerede i 1981 tog fremsynede borgere og politikere initiativet til en bevarende lokalplan for at sikre byens huse og bymiljøet. Det er den første tinglyste samling af regler og bestemmelser, der fortæller, hvad du må og ikke må, hvis du ejer et hus i området.

I 2019 blev denne lokalplan revideret og fornyet, og den aktuelle Lokalplan 106 er i dag på mange måder fundamentet under Danmarks Smukkeste Landsby. Hovedformålet er fortsat at bevare den karakteristiske bebyggelse og de nære omgivelser



Udvendig belysning bør være diskret og kun lyse nedad.

Lokalplanen gælder for alle huse i "det gamle Sønderho", men er huset fredet gælder en række yderligere bestemmelser, som nemmest kan sammenfattes til, at man skal have tilladelse hos Slots- og Kulturstyrelsen til alle ud- og indvendige ændringer.

Forhåndsdialog og rådgivning

Hvis du ejer et hus, indenfor det område, som Lokalplan 106 omfatter, er det vigtigt, at du kender det regelsæt, der gælder, inden du går i gang med bygningsarbejder. Det betyder bl.a., at du altid skal ansøge Fanø Kommune om lov, hvis du påtænker bygningsændringer, nedrivninger eller at opføre udhuse, drivhuse, garager, terrasser eller lignende. Vær opmærksom på, at lokalplanen også omfatter bestemmelser for dine udearealer som f.eks. anlæg af p-plads, belægninger, hegn, diger og volde. Også en række tekniske installationer som f.eks. antenner, varmepumper og solceller er reguleret i lokalplanen, der også har anvisninger om bl.a. postkasser og skilte.

Men lokalplanen har naturligvis især fokus på selve huset. Som husejer bør du vide, hvad der er

god byggeskik og tradition, når du renoverer dit hus. Lokalplanen rummer bestemmelser for bl.a., vinduer, døre og tag, kviste og farver på murværk og træ, for det er ikke mindst hensynet til hinanden og helheden, der giver Sønderho den harmoni og ro, som beboere og besøgende værdsætter.

Lokalplanens regelsæt er ganske omfattende, men ikke kun påbud og bestemmelser. Den rummer også råd og vejledning til inspiration for både gør-det-selv-manden eller håndværkeren. I den forbindelse er det værd at bemærke, at de fleste

Fint eksempel på stakit, der ikke virker som en barrikade, der skjuler huset.



lokale håndværkere kender både traditioner og bestemmelser, og det derfor kan anbefales at bruge dem.

Det vil altid være en god idé at kontakte kommunen allerede på skitsestadiet. Mange misforståelser kan forebygges og dyre ændringer undgås, hvis man går i dialog, inden arbejdet påbegyndes. Du er altid velkommen til at booke et møde med Kommunens arkitekter og byggesagkyndige.

Bevaringsforening i Sønderho

Bevarelsen af Sønderhos arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter og værdier har

i mange år været en hjertesag for sønderhøninger og sommergæster. Helt centralt i denne sammenhæng står Fonden Gamle Sønderho – en af landets ældste bevaringsforeninger.

I 1928 var Sønderho Mølle og Møllegården ved at forfalde. Det fik en række lokale ildsjæle til at stifte Fonden, der i første omgang skulle samle penge ind til at købe og restaurere Møllen. Det lykkedes, og det var nærliggende i forlængelse heraf mere bredt at gå ind i arbejdet med at bevare den gamle by i almindelighed og dens historiske huse i særdeleshed.

Et andet initiativ var afholdelse af en årlig Sønderhodag, hvor man i dans og musik hylder og fastholder de gamle traditioner og historiske dragter. Sønderhodagen giver også penge til yderligere opkøb, og Fonden

Gamle Sønderho ejer i dag udover Møllen, skipperhjemmet Hannes Hus, den gamle redningsstation, det gamle sprøjtehus og den gamle købmandsbu-tik, Lorenzens.

Fonden har gennem de mange år oparbejdet en stor viden om lokale byggetraditioner og bygningshistorie, og den holder løbende arrangementer og møder, der understøtter dette arbejde.

Fonden er høringsberettiget ved dispensationer fra den bevarende lokalplan, og den står meget gerne til rådighed med råd og vejledning til nuværende og kommende husejere. Det gælder også eventuel kontakt til Slots- og Kulturstyrelsen for ejere af fredede huse.

Du kan læse mere om fonden og finde kontaktinformation på www.fondengamlesonderho.dk

Støt Fonden Gamle Sønderho

Fonden er en helt central spiller, når det gælder bevarelsen af Sønderho og bymiljøet.

Hvis du er husejer eller blot interesseret i byen, så bør du naturligvis være medlem.

Alt arbejde er baseret på frivillige, så vi har brug for din støtte. Læs mere på www.fondengamlesonderho.dk eller kontakt Susanne Winsløw, susosterlund@gmail.com.